



Tønder Kommune
Klima, Natur og Arealudvikling
Wegners Plads 2
6270 Tønder

Att. Grethe Bruntse

**Myndighed I - Teknik
og Miljø**

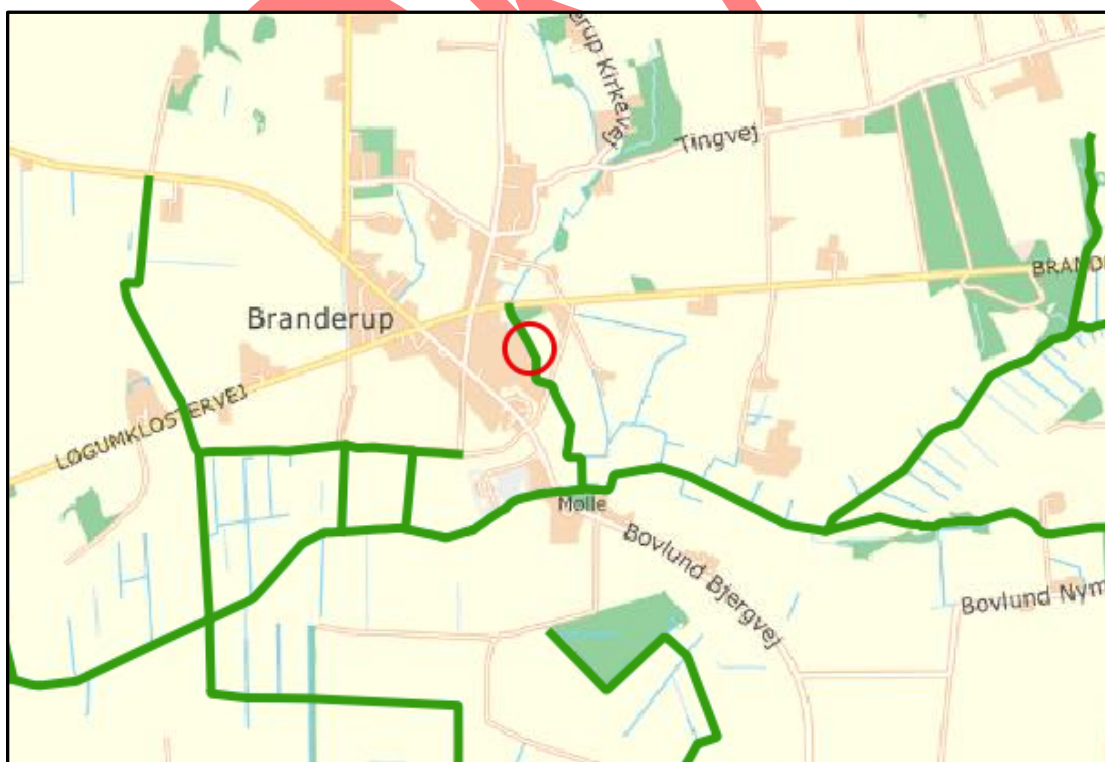
Tlf. +45 74 92 81 62
Mobil +45 20 35 12 41
E-mail sp@toender.dk
KS: EM
Sagsnr.:
06.02.03-P19-8-24

dd.mm. 2025

Udkast til tilladelse til at etablere et sandfang og et stryg i Kirkebækken ved Branderup

Tønder Kommune, Klima, Natur og Arealudvikling har søgt om tilladelse til at etablere et sandfang i Kirkebækken, vandløbsnummer 405645. Sandfanget bliver etableret øst for Arla i Branderup, og skal medvirke til at begrænse mængden af sand, nedstrøms i Kirkebækken. I tilknytning til sandfanget er der søgt om at etablere et gydestryg på 14 meter.

Alle stationer i denne afgørelse er i meter og alle koter er i meter DVR90



Oversigtskort 1. Projektområdet er vist med en rød cirkel. Grønne streger er offentlige vandløb



Der er søgt om at etablere et sandfang fra station 140 til station 149 i Kirkebækken og etablere et gydestryg på 14 meter lige nedstrøms sandfanget, fra station 150 til station 164. Sandfanget skal erstatte et midlertidigt sandfang, som blev etableret i 2021 i forbindelse med en forlægning af en del af Kirkebækken.

Der er søgt om, at sandfanget får en bundbredde på 2,0 meter og en bundkote, der er ca. 1,0 meter under faktisk bund. Sandfanget vil få en kapacitet på ca. 30 m³.

Der er søgt om, at gydestryget skal have en bredde på 1,0 meter og en længde på 14 meter. Udover gydegrus er der søgt om at udlægge 2 skjulesten i størrelsen 120-250 mm pr. løbende meter vandløb.

Tilladelse efter Vandløbsloven til at regulere og restaurere Kirkebækken fra station 139 til station 164

Tønder Kommune meddeler tilladelse i henhold til kapitel 6 i Vandløbsloven¹ og Reguleringsbekendtgørelsen² til at etablere et sandfang og et gydestryg i Kirkebækken, jf. oversigtskort 2 nedenfor. Tilladelsen bliver givet med følgende vilkår:

Sandfang

- Sandfanget må etableres fra vandløbs station 140 til 149
- Vandløbs bund bliver flyttet mod øst, når bundbredden bliver udvidet fra 60 cm til 2,00 meter, sker udvidelsen ensidigt mod øst
- Anlægget i sandfanget skal være 1:1,5 på begge sider
- Vandløbs faktiske bundkote sænkes med 1,00 meter til kote 25,41 på strækningen fra station 140 til 149
- Sandfangets indløb skal fikseres med et lag hånd-/marksten i en bredde på 1,0 meter fra station 139-140
- Sandfangets udløb, station 149-150 skal sikres med gydegrus i en bredde på 1,0 meter

Gydestryg

- Gydestryg må etableres fra station 150 til station 164, i alt 14 meter
- Gydestryget må højst have en bredde på 1,0 meter. Der må ikke graves i brinken for at opnå denne bredde, hvis bundbredden kun er i den regulativmæssige bredde på 60 cm eller bundbredden er mindre end 1,0 meter.
- Der må højst udlægges 2 skjulesten i størrelsen 120-250 mm pr. løbende meter
- Gydegrus og skjulesten må ikke lægges over den regulativmæssige bundkote, som er 26,67 i station 139, 26,60 i station 150 og 26,50 i station 164.

¹ LBK nr. 1217 af 25/11/2019 Lov om vandløb

² BEK nr. 834 af 27/06/2016 Bekendtgørelse om vandløbsregulering og – restaurering m.v.



Fælles

- Det eksisterende midlertidige sandfang fra station 310 til station 320 skal tømmes for sand både inden projektarbejdet bliver påbegyndt og efter projektarbejdet er afsluttet.
- Senest 3 måneder efter projektet er udført, skal der indsendes således udført opmålinger til vandløbsmyndigheden.

Begrundelse

Tilladelsen til sandfanget bliver meddelt for at sikre, at der sker en reduktion i sandvandringen til de gydebanks, der er etableret nedstrøms i Kirkebækken. Ved at etablere et gydestryg, er det vurderet, at gyde- og opvækstområdet for ørreder kan blive forbedret på denne strækning af Kirkebækken.

Det er vurderet, at projektet ikke vil medføre negative afvandingsmæssige konsekvenser for de omkringliggende arealer.

Økonomiske forhold

Det er Tønder Kommune, Klima, Natur- og Arealudvikling, der afholder udgifterne til at etablere sandfang og gydestryg. Udgifterne til at vedligeholde sandfanget i fremtiden vil blive afholdt af vandløbsmyndigheden.

Redegørelse

Tønder Kommune, Klima, Natur og Arealudvikling har søgt om tilladelse til at etablere et sandfang i Kirkebækken. Sandfanget bliver etableret øst for Arla i Branderup, og skal medvirke til at begrænse mængden af sand, nedstrøms i Kirkebækken. I tilknytning til sandfanget er der søgt om at etablere et gydestryg på 14 meter.

Der er søgt om at etablere et sandfang fra station 140 til station 149 i Kirkebækken og etablere et gydestryg på 14 meter lige nedstrøms sandfanget, fra station 150 til station 164. Sandfanget skal erstatte et midlertidigt sandfang, som blev etableret i 2021 i forbindelse med en forlægning af en del af Kirkebækken. Det midlertidige sandfang ligger fra station 310 til station 320.

Der er søgt om, at sandfanget får en bundbredde på 2,0 meter og en bundkote, der er ca. 1,0 meter under faktisk bund. Anlægget på sandfangets brinker vil være 1:1,5. Sandfanget vil få en kapacitet på ca. 30 m³.



Der er søgt om, at gydestryget skal have en bredde på 1,0 meter og en længde på 14 meter. Udover gydegrus er der søgt om at udlægge 2 skjulesten i størrelsen 120-250 mm pr. løbende meter vandløb.

Kirkebækken er et mindre vandløb, der ligger øst for Branderup og det løber fra nord mod syd og har udløb i Smedebæk, og er en del af Brede Å systemet. Kirkebækken er omfattet af "Regulativ for kommunevandløbet "Kirkebækken", vandløb nr. 8, Branderup sogn, Nr. Rangstrup Kommune, Sønderjyllands Amt" af 10. juli 1973. Af regulativet fremgår det, at bundbredden skal være 60 cm og anlægget skal være 1:1,5.

Når sandfanget bliver anlagt vil bundbredden blive udvidet fra 60 cm til 2,0 meter fra station 140 til station 149 og anlægget på begge brinker vil blive 1:1,5. For at få plads til den nye bundbredde på 2,0 meter og bevare/etablere et anlæg på 1:1,5 er det nødvendigt at flytte vandløbet mod øst på strækningen fra station 139 til station 150. Vandløbets vestlige brink – over mod Arla – vil blive tilrettet fra kronekant og til den fremtidige bund, til et anlæg på 1,5, som tidligere nævnt. Sandfanget vil få en kapacitet på ca. 30 m³.

Fra station 139 til station 140 bliver vandløbet fikseret over 1 meter i hele vandløbets bredde med ét lag hånd-/marksten i størrelsen 120-250 mm. Ved udløbet af sandfanget fra station 149 til station 150 bliver der udlagt gydegrus i stedet for hånd-/marksten.

Station i meter	Regulativ bundkote meter DVR 90	Faktisk bundkote meter DVR 90	Projekteret bundkote meter DVR 90	Bemærkning
139	26,67	26,45	26,41	
140	26,67		25,41	Start sandfang
148	26,61	26,32		
149	26,60		25,41	Slut sandfang
150	26,60		26,41	Start stryg
164	26,50	26,35	26,35	Slut stryg

Tabel 1 viser de regulativmæssige bundkoter, de opmålte faktiske bundkoter og de projekterede bundkoter i relevante stationer i Kirkebækken. De fremtidige regulativmæssige bundkoter fremgår af rettelsesbladet i Bilag 1.

Gydestryget bliver anlagt fra udløb af sandfanget, station 150 i kote 26,41 og bliver 14 meter langt, frem til station 164, hvor koten vil være 26,35. Det betyder, at stryget vil få et fald på 5,7 ‰. Stryget vil få en bredde på 1,0 meter. Forud for etablering af stryget vil der blive foretaget en oprensning af eventuelle sandaflejringer samt af eventuelle stenmaterialer i en dybde på op til 20 cm under projekteret bund. Eventuelt opgravet



stenmateriale, der overstiger 100 mm vil blive frasorteret og lagt i et midlertidigt deponi til senere genudlægning sammen gydegruset.

Der er stillet vilkår om, at der ikke må blive gravet i vandløbets brink for at opnå en gydestrygsbredde på 1,0 meter, hvis den faktiske bundbredde svarer til den regulativmæssige bundbredde på 60 cm eller er mindre en 1,0 meter.

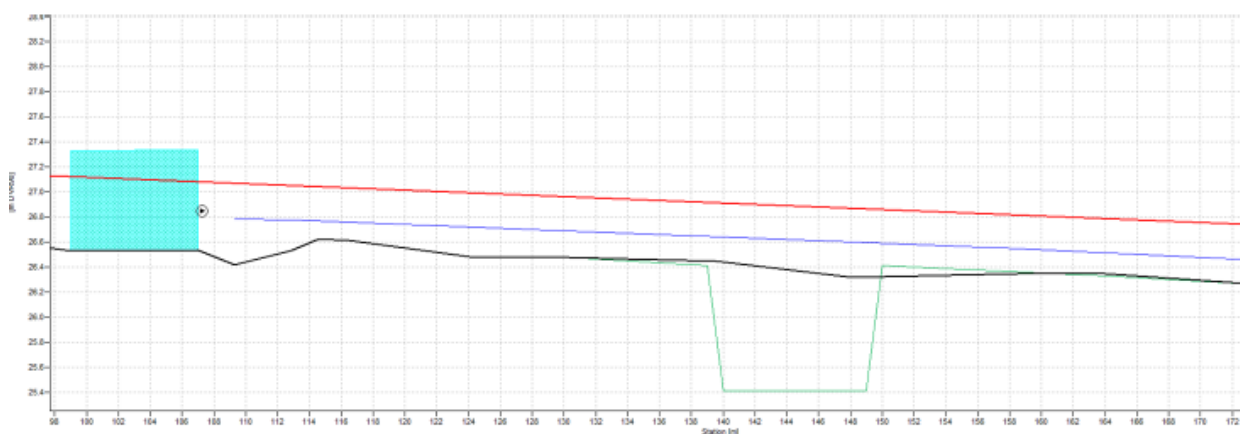
Stryget vil blive etableret ved udlægning af gydegrus, som har en sammensætning med 85% nøddesten (16-32 mm) og 15% singels og håndsten (33-64 mm), som vil blive udlagt med stor variation, så der bliver skabt partier med forskelligartet dybde og vandhastighed. På stryget vil der blive udlagt 2 skjulesten pr. løbende meter vandløb. Stenene vil have en størrelse på 120-250 mm. Ansøger forventer, at der fortrinsvis vil blive anvendt stenmateriale, som er blevet gravet op på projektstrækningen.



Oversigtskort 2 viser sandfangets placering. Sandfangets bundbredde er vist med fast gul markering, mens skråningsanlægget er vist med gul skravering. Orange streg viser, hvor der bliver etableret gydestryg.

Tabel 1 og længdeprofil 1 viser den regulativmæssige bund sammenholdt med opmålt bund og projekteret bund. Den opmålte bund ligger 15-30 cm under den regulativmæssige bund. Som tidligere beskrevet, så vil der blive afgravet aflejret sand, inden der bliver lagt gydegrus ud på stryget. Det betyder, at stryget kommer til at ligge under regulativmæssig bund.

Projektet giver ikke anledning til at bundkoterne i vandløbets regulativ bliver ændret ud. Se rettelsesblad i Bilag 1.



Længdeprofil 1 viser regulativmæssig bund med rød streg. Sort streg er opmålt bund, blå streg er vandspejl på opmålingstidspunktet. Grøn streg er projekteret sandfang og gydestryg.

Projektet berører matrikelnummer 100 Branderup, Branderup, som ejes af Arla Foods. Der foreligger en lodsejeraftale, hvor Arla Foods har godkendt projektet.

Den fremtidige drift af sandfanget vil blive foretaget af vandløbsmyndigheden, som i dag er Tønder Kommune. Når sandfanget skal tømmes er det aftalt, at sandet må lægges på arealet øst for sandfanget, hvilket Arla Foods er indforståede med.

Forholdet til anden lovgivning

Okkerloven

I forbindelse med en forlægning af Kirkebækken i 2020-2021 på projektstrækningen, blev der foretaget en vurdering af risikoen for øget udvaskning af okker.

Inden projektet blev gennemført, blev der udført feltmålinger af pH og ilt, og prøverne blev analyseret for totaljern og opløst jern (feltfiltreret). Prøverne viste, at vandløbet har et baggrunds niveau på totaljern omkring 1,5 mg/l og opløst jern på ca. 0,5 mg/l. Dette indikerer, at der naturligt er et input af jern til vandløbet med tilstrømmende grundvand.

Konklusionen blev, at med udgangspunkt i de geologiske og vandkemiske forhold, så var der minimal risiko for, at forlægningen af Kirkebækken kunne føre til målbar øget okkerudledning til Kirkebækken. Under selv udførelsen af projektet, blev der holdt øje med udledning af okker. Der blev ikke konstateret en øget udledning af okker i forbindelse med forlægningen af en del af Kirkebækken. På den baggrund har vi vurderet, at der heller ikke vil ske en øget udledning af okker til Kirkebækken i forbindelse med, at der bliver etableret et sandfang og etableret et gydestryg.



Naturbeskyttelsesloven

Vandløbet er på projektstrækningen omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3. Naturbeskyttelsesmyndigheden har den **dd.mm. 2025** givet dispensation til projektet.

Vandområdeplaner

Kirkebækken er målsat til *God økologisk tilstand* i Statens Vandområdeplaner 2021-2027. Tilstanden er *God økologisk tilstand*. Det er vurderet, at et nyt sandfang samt et gydestryg eventuelt vil være med til at fastholde god økologisk tilstand, og ikke forringe de miljømæssige forhold i vandløbet.

Planlovens landzonebestemmelser

Projektstrækningen ligger i byzone, derfor bliver sagen ikke behandlet efter Landzonebestemmelserne.

Miljøvurderingsloven

Regulering af vandløb er optaget som punkt 10 f på bilag 2 i Miljøvurderingsloven.

Tønder Kommune har screenet projektet i henhold til Miljøvurderingslovens bestemmelser om Screening af konkrete projekter, og truffet afgørelse om, at der ikke skal gennemføres en fuld VVM.

Vurdering i forhold til Natura 2000 og bilag IV-arter

Natura 2000

Projektområdet ligger ikke i et Natura 2000-område. Det nærmeste Natura 2000-område er habitatområde 201 Mandbjerg Skov, som ligger 3 km nord for området. Projektet forventes ikke at påvirke habitatområdet, da området ikke har forbindelse til Kirkebækken.

Kirkebækken løber ud i Smedebæk. 8 km nedstrøms af Smedebæk ligger habitatområde H86 Brede Å, som er en del af Natura 2000-område nr. 89 Vadehavet.

H86 er udpeget for vandløb af typen vandløb med vandplanter (3260) for at beskytte Brede Å og arter tilknyttet vandløbet. På udpegningsgrundlaget for H86 er arterne bæklampret, snæbel, flodlampret og odder:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 86		
Naturtyper:	Vandløb (3260)	
Arter:	Bæklampret (1096)	Flodlampret (1099)
	Snæbel* (1113)	Odder (1355)

Figur 1. Udpegningsgrundlag for H86.

Projektet med etablering af sandfang har til formål, at reducere mængden af sand der transporteres nedstrøms og dermed bidrager til tilsanding af vandløbets bund.



Udlægning af grus og skjulesten vurderes at bidrage til forbedring af forholdene for fisk i vandløbet, da det vil skabe variation i vandløbsbunden.

Det vurderes derfor, at etableringen af sandfang samt udlægning af grus og skjulesten ikke vil påvirke habitatområde H86 Brede Å negativt.

Bilag IV-arter

Der er ikke registreret bilag IV-arter i det nærliggende område. De nærmeste registreringer er mere end 3 km væk, og inkluderer odder og flagermusarter.

Projektet med etablering af sandfang og udlægning af grus vil ikke påvirke flagermus eller deres raste- og ynglesteder, da der ikke vil ske fældning af træer eller nedrivning af bygninger.

Odder kan potentielt findes langs de fleste vandløb i Tønder Kommune.

Projektet vurderes ikke at påvirke potentielle oddere og deres levesteder væsentligt. Der kan forventes at være forstyrrelse i forbindelse med anlægsarbejdet, men denne forstyrrelse vil være kortvarig og foregå i dagtimerne, hvor oddere er inaktive.

Projektet vurderes ikke at påvirke andre bilag IV-arter som findes i Tønder Kommune så som markfirben og stor vandsalamander, da vandløbsstrækningen ikke udgør levested for arterne.

Den nærliggende beskyttede sø kan potentielt være levested for paddearter så som spidssnudet frø. Da projektet ikke vil påvirke søen samt at der er tale om en midlertidig forstyrrelse omkring vandløbet, vurderes eventuelle individer af paddearter ikke at blive påvirket af projektet.

Høring og fremlæggelse for offentligheden

Et udkast til afgørelsen har været i partshøring hos de berørte parter fra den 15.05.2025 til den 22.05.2025 og har været fremlagt for offentligheden i 4 uger fra 22.05.2025 – 29.06.2025.

Der er indkommet følgende bemærkninger:

Klage

Der kan klages over afgørelsen.

Klageberettigede er

- den, afgørelsen er rettet til
- enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald
- Danmarks Naturfredningsforening
- Danmarks Sportsfiskerforbund

Klagefristen er 28.06.2025. Jeg har vedlagt en klagevejledning i Bilag 2.



Sagen kan indbringes for domstolene

Venlig hilsen

Susanne Bekker
Miljømedarbejder

Kopi til:

Arla Foods AMBA
Tønder Kommune, Drift – Teknik & Miljø
Danmarks Sportsfiskerforbund
Danmarks Sportsfiskerforbund
Danmarks Naturfredningsforening
Danmarks Naturfredningsforening

lbt@sportsfiskerforbundet.dk
vadehavet@sportsfiskerforbundet.dk
toender@dn.dk
dntoender-sager@dn.dk

UDKAST



Bilag 1

**Rettelsesblad
til Regulativet for kommunevandløbet Kirkebækken, vandløb nr. 8, Branderup
sogn, vl.nr. 405645**

På regulativets side 1 "B. Vandløbets skikkelse – I. afmærkning og dimensioner": udgår skemaet og erstattes af nedenstående:

Station	Bundbredde Rørstørrelse m	Anlæg	Fald ‰	Bundkote m DNN	Bundkote m DVR 90	Bygværk nr.	Anmærkning
0	x	x		27,89	27,77		Landevej nr. 30, Haderslev
10			x	27,70	27,58	1	Stem til brandvæsenets brug
139					26,67		
140		1,5	7,0		25,41		Start sandfang
149					25,41		Slut sandfang
150					26,60		Start stryg
164							Slut stryg
195		x	x		26,28		Fra st. 195 til st. 320 er arbejdsbæltet fastsat til 5 meter på venstre side.
			8,0				
200			x		26,24		
			6,5				
220	0,6		x		26,11		
			7,5				
240			x		25,96		
		2,0	7,0				
260			x		25,82		
			8,2				
271			x		25,73		
			1,9				
297			x		25,68		
			4,8				
320		x	x		25,57		Indløb Engdraget
		1,5					
771	x	x	x				
	100 cm rør					3	Overkørsel for matr.nr. 2 Branderup
			4,9				
776	x	x					
	0,6	1,5					
786	x	x	x	23,42	23,30		Smedebækken kommunevandløb nr. 3 Branderup

Rettelsesbladet er udarbejdet på grundlag af vandløbsmyndighedens afgørelse af
dd.mm 2025 om regulering af Kirkebækken, sagsnummer 06.02.03-P19-8-24.



Bilag 2

Klagevejledning

Hvis du ønsker at klage, skal du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder på forsiden af Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside. Du logger på ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr. Privatpersoner skal betale et gebyr på 900 kr. Virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen (det vil sige, at du har godkendt og betalt gebyr/bestilt en faktura i Klageportalen) **inden midnat den xxx 2025**, hvor klagefristen udløber.